

Rasmus Rasks sidste Bopæl og Skiftet efter ham.

Af Carl C. Christensen.

I Sommeren (vistnok i August Maaned) 1832 flyttede Rasmus Rask fra Lille Larsbjørnstræde Nr. 182 (nuv. Nr. 21) til Badstuestræde Nr. 126 (nuv. Nr. 17), hvor han af Ejerinden, Enkemadam Catharina Dorthea Petersen, havde lejet Førstesalsetagen for en aarlig Leje af 300 Rdlr.

Siden han ved sin faderlige Ven Professor Rasmus Nyerups Død i 1829 havde maattet forlade sin Bolig hos denne paa Regensen, havde han ikke følt sig tilfreds nogetsteds, og i Løbet af tre Aar havde han ligesaa mange Gange skiftet Bopæl i København.

I ingen af disse havde han ført egen Husholdning, men for dette havde han bestemt sig i den nye; dog var det kun med store Bætæneligheder, han besluttede sig dertil.

Det er disse, han lader komme til Orde i et Brev den 13. Oktober 1832 til sin Stifmoder¹⁾, hvem han meddeler, at

»det bliver dyrere med Husholderskens Løn og med at købe alting, og jeg vil nok tro det, men jeg må dog nu prøve det, måske det kan være godt for mig i min Sygdom, at jeg kan få lidt bedre lavet Mad«.

Kun et Par Maaneder levede Rask under de nye Forhold, thi den 14. November 1832 døde han her »så blidt og roligt, at jeg næppe kunde mærke Overgangøjeblikket«, som Halvbroderen Stud. theol. Hans Kristian Rask skrev i det Brev, hvori han meddelte sin Moder Dødsfaldet.

Dagen efter Rasmus Rasks Død indfandt Skiftekommissionen sig paa hans Bopæl og registrerede den afdødes Efterladenskaber, og af denne Registrering²⁾ kan man nogenlunde rekonstruere, hvorledes Rasmus Rasks Lejlighed var indrettet.

Mod Gaarden var et Kabinet paa 2 Fag med røde Gardiner for Vinduerne. I Kabinettet fandtes et Mahognitræs Divanbord med Voksdugstæppe, et Spejl med indlagt Ramme, en lille Skriveopsats, 2 Stole, 3 Reoler med Bøger samt en Kasse.

Til Gaden var der en Sal med 4 Fag Vinduer, foran hvilke var røde Gardiner, endvidere var her et Fyrretræs Bord, en Skriveopsats, 2 Konsolspejle, 3 Stole, et Mahognitræs Chatol med Skab, et Skab, 3 Reoler med Bøger, en Kasse med Typer³⁾, en messingbeslaaet Kiste samt nogle Rejsekufferter.

Ved Siden af Salen laa et Værelse paa 2 Fag, ligeledes med røde Gardiner (Rask maa have haft Forkærlighed for røde Gardiner), og heri var 6 Reoler med Bøger samt et ovalt Spejl.

Sovekammeret, hvor Rask døde, var det forholdsvis bedst møblerede Værelse. I dette fandtes en Mahognitræs Himmelseng med Hømadras, et stribet og et stukket Tæppe, Underdyne med to Hovedpuder. Endvidere en Kommode, en Skrivepult, et Spejl i Mahognitræs Ramme, en Birketræs Servante, et firkantet Bord, 4 Birketræs Stole, et Birketræs Klædeskab med Gangklæder samt en Reol med Bøger.

Rimeligvis har dette Værelse tillige tjent ham som Arbejds-værelse, thi her stod hans Skrivepult, medens der i de andre Stuer kun var »Skriveopsatser«.

Hvorvidt han har haft Malerier eller andre Billeder paa sine Vægge, fremgaar ikke af Registreringen, men sandsynligvis har han ikke ejet saadanne.

Under Skiftebehandlingen viste det sig, at Rasks Gæld var ret ubetydelig, kun ca. 130 Rdlr., der hidrørte fra Bogkøb. Derimod var de to indkomne Lægeregninger ikke helt smaa, tilsammen 100 Rdlr. i Sølv.

Den ene var fra Docent ved kirurg. Akademi S. E. L a r s e n⁴⁾, der »for som Læge at have haft Tilsyn med Professor R. C. Rask fra den 17de August 1832 til den 14de November« udbad sig af »hans Stervboe udbetalt i Salær 50 Rdlr. i Sølv«; for dette Beløb kvitterede han den 3. Juni 1833⁵⁾.

Den anden Regning var fra Professor Dr. med. W. K l i n g b e r g, der »for Lægetilsyn for nu afdøde Professor Rask« ligeledes udbad sig et Salær paa 50 Rdlr. i Sølv.

Rasmus Rasks Begravelse fandt Sted den 20. November fra hans Bopæl, og her blev — efter Datidens Skik og Brug — det store Følge beværtet med Kager, Vin etc., der blev leveret af Rasks Ven Urtekræmmer A s m u s L a r s e n i Larsbjørnstræde. Af dennes Regning⁶⁾ skal anføres:

Kiøbt Kringler til Karlene for.....	2	Rdlr.	5	Mk.	8	Sk.
5 Flasker Rom til do. à 40 Sk.....	2	—	0	—	8	-
Ost og Spegepølse til samme.....	0	—	5	—	0	-
Til Følget og Studenternes Beværtning kiøbt Kager for.....	9	—	0	—	0	-
12 Boutl. Portvin	}	27	—	3	—	6
12 do. Madeiraviin						
Til Ligbærerne 6 Boutl. gl. Wiin à 2 Mk.....	2	—	0	—	0	-
betalt i Leie af Glas, som ituslaaet 3 Stkr., er ialt..	1	—	4	—	0	-
	tilsammen... 46 Rdlr. 0 Mk. 6 Sk.					

Selve Begravelsen ordnedes af Universitetsbedemand Søeborg, hvis samlede Regning beløb sig til 146 Rdlr. 2 Mk. 5 Sk. (heri var Udgiften til Kisten dog ikke medregnet?).

Da man ved denne Lejlighed maatte regne med et stort Følge, var der til dettes Befordring den lange Vej fra Badstuestræde til Assistens Kirkegaard lejet 13 Kareter med Kuske og Tjenere.

Som bekendt blev Kisten baaret af Studenter fra Badstuestræde gennem Byen til Nørreport, hvor den indsattes i den sortbetrukne Ligvogn, der langsomt kørte gennem Alleen udenfor Porten, over Broen mellem Søerne og videre ad Nørreport til Assistens Kirkegaard, medens det mægtige Følge, dels til Vogns, dels til Fods, fulgte bagefter. Paa Kirkegaarden sænkedes Kisten i Grav Nr. 24 i Frue Sogn.

Efter Begravelsen behandledes Dødsboet af Skiftekommissionen, som realiserede Rasks Efterladenskaber, blandt hvilke var hans store Bibliotek af sprogvidenskabelige Bøger.

Det trykte Katalog over disse var paa 74 Sider med 1773 Numre, og Titlen var: *Catalogus Librorum, quos reliquit Erasmus Rask, Prof. quondam P. E. Linguar Orientalium et Bibliothecarius Universitatis Havniensis. Dividentur hi libri publica auctione Havniæ, in platea vulgo »Badstuestrædet«* Nr. 126; die 9. Sept. 1833. Havniæ 1833. *Ex officina typographica Poppiana.*

Auktionsbeløbet over Biblioteket androg i alt 2,822 Rdlr. 3 Mk.

Skiftekommissionens Opgørelse over Boet forelaa den 3. Maj 1834⁹), og af denne fremgik, at efter at al Gæld var betalt, hans Ejendele realiseret og Arveafgifter etc. var berigtiget, blev den samlede Arvemasse ialt 3,185 Rdlr. 4 Mk. 8 Sk., en ikke helt ubetydelig Sum i Datiden.

Livsarvinger efterlod Rasmus Rask sig ikke, og hans Arvinger var hans tre Halvsøskende, født henholdsvis i Faderens 1ste og 3die Ægteskab.

Af 1ste Ægteskab var Mette Marie Nielsdatter Rask (29. Juli 1779), der havde Ophold i Odense Hospital, og af 3die Ægteskab: Cand. theol. Hans Christian Nielsen Rask (5. Jan. 1805) og Maren Nielsdatter Rask (26. Marts 1808), gift med Boelsmand Hans Pedersen i Egelund, Haarslev Sogn i Fyens Stift.

Cand. theol. H. C. Rask arvede Halvdelen af Boet, altsaa 1,592 Rdlr. 5 Mk. 4 Sk., af hvilke han forlods havde faaet dels Kontant, dels i den Afdødes Gangklæder etc. 691 Rdlr. » Mk. 8 Sk., saaledes at han ialt fik udbetalt 901 Rdlr. 4 Mk. 12 Sk.

Mette Marie Rask fik dels i Kontanter, dels i en Obligation 791 Rdlr. 2 Mk. 10 Sk. (som umyndig havde hun en Tilsynsværge,

der fik 5 Rdlr. i Salær), der blev tilsendt Bestyrelsen for Odense Hospital til videre Administrering.

Den gifte Halvsøster, Maren, havde forlods faaet 200 Rdlr., saaledes at hendes Restarvepart blev 596 Rdlr. 2 Mk. 10 Sk.

Ved et af Skifterettens første Møder — den 22. November 1832⁹⁾ — var der forøvrigt blevet fremlagt en indkommen Skrivelse af den 17. s. M. fra Registrator i Gehejmearkivet N. M. P e t e r s e n¹⁰⁾, der meddelte, at Rasmus Rask i levende Live havde overleveret ham to paa Ihænde haver lydende kongelige Obligationer paa tilsammen 600 Specier [d. v. sige 1,200 Rdlr.], hvilke skulde anvendes til to N. M. Petersen nærmere opgivne Øjemed, og Cand. H. E. Rask bekræftede Rigtigheden deraf.

Skifteretten bestemte derfor, at Obligationernes Overlevering til N. M. Petersen skulde betragtes som »en inter vivos fuldbyrdet Gave«; de holdtes som Følge deraf udenfor Dødsboet.

Skifteretten fik ingen officiel Meddelelse om, hvortil de 600 Specier skulde anvendes, men det er senere af Bibliotekar Chr. Behrend blevet oplyst¹¹⁾, at 500 Specier var bestemt til Udgivelse af Bøger med Rasmus Rasks Skrivemaade og 100 Specier til Opdragelse af C l o d s Søn (rimeligvis Sønnen af Rasmus Rasks Skolekammerat, Adjunkt J. G. C l o d i Nakskov).

Noter.

1) Additamenta Nr. 1082, 4o (Univ. Bibl. Mskrptsmgl.). Brevet er adresseret til Halvsøsteren, Maren Nielsdatter Rask, og var delt i to Afsnit, af hvilke 2det havde til Overskrift: Kære inderlig gode Moder.

2) Forseglingsprotokol Nr. 3 for 1832—33 Pag. 120 (Landsark.).

3) Rimeligvis fremmede Skrifttegnstyper, som danske Bogtrykkere ikke var i Besiddelse af (jfr. N. M. Petersens Samlede Afhandlinger, 1ste Bind Pag. 311. Kbhvn. 1870).

4) Søren Eskildsen Larsen (Broder til Rasks Ven og Kommissionær Urtekræmmer Asmus Larsen), senere Overkirurg ved Alm. Hosp., Professor, Etatsraad, Dr. med. hon.

5) Bilag til Skifterettens Behandlingsprotokol Nr. 3 for 1832 og 1833 (Landsark.).

6) Sammesteds.

7) Sammesteds.

8) Repartitionsprotokol Nr. 3 for 1832 og 1833 Sag Nr. 43, Pag. 512 (Landsark.).

9) Skifterettens Behandlingsprotokol Nr. 3 for 1832 og 1833 Sag Nr. 43 Pag. 62 (Landsark.).

10) Rasks Skolekammerat, Historikeren Professor N. M. Petersen.

11) Chr. Behrend »Rasmus Rasks sidste Dage« (Tilskueren 1927, 2det Halvbind Pag. 141).